

Anmälan till granskningsnämnden

Program: Fönster mot medievärlden, 1 mars 2019, Sveriges Television

Anmälare: Carl-Vincent Reimers, Näringslivets medieinstitut

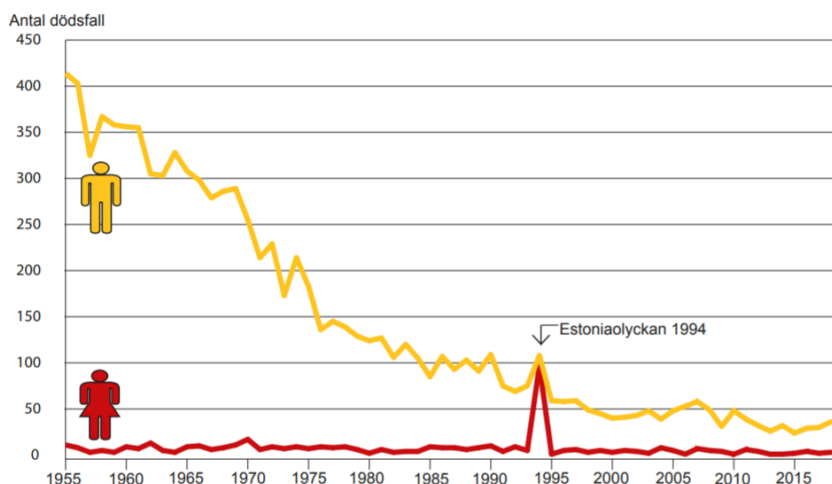
Inskickad till granskningsnämnden för radio och TV den 6 mars 2019

I programmet samtalar Jan Helin, programdirektör på SVT, med medieprofilerna Helle Klein, Jan Scherman och Eva Hamilton. Både Jan Scherman och Eva Hamilton presenteras som före detta arbetsmarknadsjournalister med bakgrund på TV4 respektive SVT medan Helle Klein är chefredaktör på *Dagens arbete*. Både Helle Klein och Jan Scherman är också två välkända debattörer med vänsterpolitiska profiler. Så sent som hösten 2018 kritiserade Jan Scherman på Aftonbladet Kultur näringslivets opinionsbildning för "sanktionerade lögnattacker" (Aftonbladet, 5/9-18).

Programledare Helin började med att fråga Klein vad den "hemska utvecklingen" med fler dödsolyckor på arbetet kan bero på. Sedan sätts frågan om arbetsmarknadsjournalistikens minskning i sin kontext. Klein menar att minskade resurser och "dagstidningen kris" kan vara en del i förklaring. Samtidigt menar hon att man "måste vara självkritiska i journalistiken" och att "det finns en medielogik som gynnar det spektakulära". Klein konstaterar också ett kompetensproblem: "Om man inte förstår den svenska modellen kan man inte göra bra arbetsmarknadsjournalistik." Arbetsmarknadsjournalistiken kontextualiseras på så sätt tidsmässigt och ämnesmässigt. Det är dock i den andra delen av samtalet som frågan ges en helt ny - och politisk - vinkling.

Scherman börjar med att konstatera att "Folk nu dör och förolyckas på arbetsplatser i en omfattning som vi inte har sett förut och det märks knappast". Detta är ett påstående som på saklighetsgrunder starkt kan ifrågasättas. Enligt Arbetsmiljöverkets officiella statistik har dödsfall på arbetsplatser minskat kraftigt sedan 1955, då främst för män. Samtidigt har olyckorna som leder till sjukskrivning också minskat sedan 1980-talet.¹

Dödsolyckor i arbetet 1955-2018 efter kön. Arbetstagare



Källa: AV/ISA

2019-02-07



¹ [Arbetsmiljöverket, Rapport, Arbetsskador 2017](#)

Scherman inleder sedan ett politiskt resonemang. Han säger sedan att en viktig del till arbetsmarknadsjournalistikens minskning beror på *"decennier av opinionsbildning från ekonomiska makter, näringsliv och liknande."* Samtidigt konstaterar han att *"I regeringspartiernas program finns en väldigt viktig punkt att man ska skapa ökad flexibilitet, mindre trygghet och förändra arbetsrätten. Det har kunnat manats fram i opinionsbildningen för att det inte har funnits några motkrafter."* Scherman avslutar sitt resonemang genom att ställa en retorisk fråga: *"Att vi har ett arbetsliv i dag som är osäkrare och mer utsatt än någonsin, behövs det då fler liberala regler?"* Frågan får programledare Jan Helin att konstatera att Schermans analys *"nästan är ett politiskt paradigm"*.

Det anmärkningsvärda är att programledare Jan Helin inte gör någon ansats till att bemöta Schermans påståenden med kritiska frågor. Inte heller gör någon av de andra deltagarna det. Tvärtom får han medhåll direkt från Klein som *"håller med det som Janne säger"*, och indirekt från Hamilton som konstaterar *"misären"* och att arbetsmarknaden har blivit *"mycket, mycket osäkrare."*

Det som alltså i SVT presenterats som en fråga som arbetsmarknadsjournalistikens utveckling och framtid blir till ett ställningstagande för en viss typ av arbetsmarknadspolitik, vilket vi menar är ett brott mot regeln om opartiskhet. Underförstått i Jan Scherman argument är att arbetsmarknadsjournalistiken inte bara ska granska och beskriva arbetsmarknadsmässiga processer och beslut, utan också bedriva politisk opinionsbildning mot de *"liberala reformer"* han kritiserar för att öka otrygghet.

Det mest uppseendeväckande är dock att Schermans påståenden om den svenska arbetsmarknaden får stå helt oemotsagda. Programledare Jan Helin kunde ha valt att i detta sammanhang bjuda in en representant från till exempel akademi, eller från näringslivet för att bemöta Schermans påståenden, eller att själv ställa kritiska frågor, men valde att inte göra detta. I stället får Scherman medhåll från de andra paneldeltagarna i sina påståenden.

Tidigare praxis

Granskningsnämndens egen praxissamling konstaterar att det finns flera tidigare fall där SVT och SR kritiserats för bristande opartiskhet som påminner om detta.

Under rubriken *"Förhållningssätt/Utformning"* (Beslut SB 462/01 från 2001) kritiseras *God morgon, världen* i Sveriges Radio för bristande opartiskhet då programledaren inte ställt kritiska frågor till två inbjudna gäster som påstått att växthuseffekten var överdriven. Nämnden menade att det kunde diskuteras om reporterns förhållningssätt var förenlig med kravet på opartiskhet.

Under rubriken *"Utfrågning/intervju"* (Beslut 12/00127) kritiseras också SVT för ett avsnitt av *Fråga doktorn*, där dåvarande partiledare Håkan Juholt medverkat. Enligt nämndens beslut fick Håkan Juholt stundtals *"långtgående möjligheter"* att redogöra för Socialdemokraternas politik utan ifrågasättande från programledaren och brast därmed i kravet på opartiskhet.

Båda dessa fall liknar starkt situationen i det aktuella programmet.

Sammanfattning

Sammantaget förmedlades en bild av arbetsmarknaden som är ensidig och som tar ställning i en kontroversiell fråga: *"Har den svenska arbetsmiljön förbättrats eller försämrats?"*. Med anledning av ovanstående menar Näringslivets medieinstitut (NMI) att man på sannolika grunder kan anta att programmet brustit i sändningstillståndets paragraf om opartiskhet.